

Martyna Kuberka

Koło Naukowe Żywych Metodyków „Metoteka”

Kacper Binek

Koło Naukowe Żywych Metodyków „Metoteka”

Zastosowanie metody teleturniejów w edukacji polonistycznej na przykładzie *Randki w ciemno*

Współcześnie obserwuje się w szkolnictwie wzrost potrzeby stosowania nowych metod w nauczaniu, które w przystępniejszy sposób pomogą uczniom w opanowaniu materiału zawartego we wciąż zmieniającej się podstawie programowej. Poszukiwanie takich metod jest ważne ze względu na zupełnie nowe wyzwania, jakie stoją przed dydaktykami w procesie nauczania, związane przede wszystkim z użyciem nowoczesnych mediów i technologii. Jest także próbą porozumienia się na tym obszarze z uczniami. Właśnie dlatego warto zastanowić się nad rolą gier, będących dla współczesnych uczniów często jednym z najważniejszych źródeł rozrywki. Gry nie tylko mogą łączyć pokolenia i uczyć współpracy, ale też angażują różne procesy umysłowe: obserwowanie, spostrzegawczość, zapamiętywanie. Warto również wspomnieć o operacjach fizycznych, w których biorą udział nierzadko wszystkie zmysły. Myśląc o grach, nie należy zapominać o tych powszechnie znanych – wykorzystywanie binga, chińczyka, kalamburów jest już przecież w edukacji dobrze przyswojone. Proponujemy zatem pójść krok naprzód i wziąć pod uwagę teleturnieje telewizyjne, które przed ekranem gromadzą różnorodną publiczność.

Celem naszego wystąpienia jest zaprezentowanie, w jaki sposób można przystosować teleturnieje telewizyjne do wykorzystania ich na różnych przedmiotach. Nasz referat skupi się na zajęciach z języka polskiego. Proponujemy użycie terminu: **metoda teleturnieju**, która może być sukcesywnie wykorzystywana przede wszystkim podczas powtórzenia materiału, zarówno związanego z kształceniem literacko-kulturowym, jak i językowym. Sądzymy także, że metoda ta sprawdzi się przy wprowadzeniu nowych zagadnień, na przykład omówienia kontekstu historycznego danej epoki. Może być również formą sprawdzenia wiedzy uczniów, między innymi dotyczącej części mowy czy zdania.

Nasze wystąpienie pokazuje, w jaki sposób przystosować jeden z teleturniejów do pracy z uczniami na lekcji, co jest propozycją wykorzystania wyżej wymienionej metody. W ramach działalności badawczej naszego koła metodycznego Metoteka w roku 2024 zajęliśmy się dostosowaniem teleturnieju *Randka w ciemno*, który był emitowany w Telewizji Polskiej od 1992 r. do 2005 r. Program ten miał dwa formaty. W jednym z nich uczestnik, niewidzący pozostałych potencjalnych partnerów, zadawał im pytania, by czegoś się o nich dowiedzieć. Następnie wybierał, z którym z nich decyduje się iść na tytułową randkę. Druga część programu była poświęcona wywiadowi z parą po odbytym spotkaniu.

W ramach działań naszego koła naukowego postanowiliśmy się skupić na drugiej części programu. W role par wcielili się członkowie koła, odgrywający różnych bohaterów szkolnych lektur (*Lalka*, *Zemsta*, *Balladyna*, *Chłopi*). Nasze działanie miało imitować zadanie uczniów w klasie szkoły średniej, które krótko przedstawimy w dalszej części referatu.

Należy zaznaczyć, że wybrany przez nauczyciela teleturniej do wykorzystania w pracy z klasą musi być uczniom znany, co wiąże się z podstawową zasadą edukacji – odwoływania się do emocji. Jeśli program jest grupie nieznany, można go objaśnić lub też przedstawić jego fragment. Powinno wybierać się takie teleturnieje, które są przynajmniej rozpoznawalne przez uczniów.

Jeśli nauczyciel języka polskiego zdecydowałby się na wykorzystanie *Randki w ciemno*, nasze koło proponuje, aby praca nad programem przebiegała w następujący sposób. Klasa podzielona na grupy ma za zadanie przygotować scenariusz poszczególnych części teleturnieju, przede wszystkim wywiadów z prowadzącym. Uczniowie powinni wybrać dowolne postacie z lektur i przedstawić ich pierwszą randkę. Ważne jest, aby każda grupa wykazała się znajomością wybranego tekstu poprzez m.in. odwołanie się do kontekstu epoki, specyfiki języka, mody, charakterystycznych wydarzeń z utworu. Takie wymagania zachęca uczniów do przeanalizowania lektury, zapoznania się z kolorytem epoki, ale także do decentracji¹. Działania te pobudzają obszary związane z umiejętnościami społecznymi, odwołują się do empatii, budują wrażliwość, co pomaga w lepszym zapamiętaniu i przyswojeniu informacji.

Scenka polega na opowiedzeniu przez uczniów odgrywających role bohaterów z lektur, jak przebiegła randka. Ważne jest uwzględnienie punktów widzenia obu postaci. W tym działaniu ma im pomóc prowadzący, który będzie kierował całą rozmową poprzez odpowiednie pytania. Warto zaznaczyć, że scenariusze nie muszą być sztywnym szablonem. Ważniejsze jest na tyle dobre poznanie tekstu i wybranych bohaterów, aby niekiedy zaimprovizować pewne fragmenty rozmowy z prowadzącym. By wesprzeć to działanie, można wyznaczyć zasadę, aby jedno z pytań, które prowadzący przygotowuje wraz ze swoją grupą, było nieznanie randkującej parze. Uczniowie, którzy nie biorą w danej chwili bezpośredniego udziału przy trzecim wywiadzie i tym samym odgrywają rolę widzów, mogą również zadać duetowi pytanie (jeśli ustalono wcześniej taką regułę).

W świetle powyższych ustaleń prowadzący musi być wybrany przez nauczyciela z rozmysłem i wykazać się świetną znajomością przedstawianych lektur, żeby móc swobodnie kierować rozmowami.

Z naszych obserwacji (wystawiliśmy opisywany przez nas program dziewięć razy dla różnych szkół i klas o różnym profilu) wynika, że taki sposób działania zmobilizował uczniów do aktywnego udziału w warsztatach jako widzów (interakcje z prowadzącym, zadawanie pytań, emocjonalne reagowanie na poszczególne części wywiadów). Zauważyliśmy, że klasy, znające teleturniej,

¹ Pojęcie to odnosi się do teorii J. Piageta. Uczniowie, chcąc poprawnie zrealizować swoje zadanie, powinni postawić się na miejscu drugiej osoby, a konkretnie wybranego bohatera literackiego. Wpływa to na rozwój postaw empatycznych. Skutkuje to również rozwojem inteligencji emocjonalnej oraz lepszym budowaniem więzi społecznych.

wykazały się większym zainteresowaniem i zrozumieniem przedstawionego formatu. Wielu nauczycieli stwierdziło, że jest to metoda, którą sami chętnie wykorzystaliby w pracy z uczniami. Argumentowali to między innymi zaangażowaniem grupy w warsztaty. Ponadto zwrócili uwagę na łatwość i elastyczność pomysłu – przygotowanie teleturnieju nie wymagało wielkiego nakładu środków, można go było również dostosować do indywidualnych potrzeb.

Podsumowanie

Oprócz wymienionych wartości, jakie klasa może wynieść z przygotowania teleturnieju (powtórzenie ważnych tekstów i informacji, zaznajomienie się z szerokim kontekstem epoki, wzrost umiejętności pracy w grupie), warto podkreślić, że program można wykorzystać w działaniach ogólnoszkolnych, na przykład urządzić przedstawienie dla różnych klas w szkole, zorganizować dzień telewizji. Mogą się w to zaangażować na przykład szkolna telewizja i radio czy klasy o profilu dziennikarskim. Nasza propozycja jest próbą wprowadzenia w system edukacji mediów bliskich uczniom. Metoda teleturnieju może być wykorzystywana zarówno w nauczaniu podstawowym, jak i ponadpodstawowym. Warto także dodać, że wiele programów da się w ten sposób dostosować, między innymi mogą to być *Milionerzy*, *Jeden z dziesięciu*, *Jaka to melodia?*, *Awantura o kasę*.